

Mephisto

BİR KARIYERİN ROMANI

ROMAN

KLAUS
MANN

ÇEVİRİ: ANIL ALACAOĞLU

can
modern

KLAUS MANN

MEPHISTO

Bir Kariyerin Romanı

Can Modern

Mephisto: Bir Kariyerin Romanı, Klaus Mann

Almanca aslından çeviren: Anıl Alacaoğlu

Mephisto - Roman einer Karriere

İlk baskı: Ostberliner Aufbau-Verlag, 1956

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Rowohlt Taschenbuch, 1981

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Mart 2024, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 3 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Editör: Mustafa Tüzel

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Atahan Sıralar

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6312-0

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAđITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

KLAUS MANN
MEPHISTO
Bir Kariyerin Romanı

ROMAN

Almanca aslından çeviren

Anıl Alacaoğlu

♥can

KLAUS MANN, 18 Kasım 1906'da, Münih'te, Alman yazar Thomas Mann ve eşi Katia Pringsheim'in altı çocuğundan ikincisi olarak dünyaya geldi. Annesi varlıklı, Yahudi bir sanayici ailenin kızıydı. Klaus yazmaya henüz bir öğrenciyken başladı. 1924'te Berlin'e taşındı ve tiyatro eleştirmenliği yapmaya başladı. 1925'te Alman edebiyatının ilk eşcinsel romanlarından biri olan *Der fromme Tanz* (Uhrevi Dans) adlı ilk romanını yayımladı. Naziler iktidara geldiğinde önce bir süre Paris'te, sonra da Amsterdam'da yaşamaya başladı ve burada Adolf Hitler'le hükümete saldıran sürgün dergisi *Die Sammlung* için çalıştı. *Mephisto* romanıyla Nazi diktatörlüğünün kötülüğünü gözler önüne serdi. 1936'da Amerika Birleşik Devletleri'ne gitti. Nazilere karşı savaşmak için 1942'de Amerikan ordusuna kaydoldu. İtalya seferinde Amerikan askeri olarak görev yaptı. Savaştan sonra sık sık ülke değiştirdi ve hem mali hem de uyuşturucu sorunlarıyla mücadele etti. 1949'da Fransa'nın Cannes kentinde intihar etti.

ANIL ALACAOĞLU, 1989'da Akhisar'da doğdu. Ege Üniversitesi'nde Alman Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördü. 2009'da ilk kitabı *Üçüncü Sınıf Kadın*, 2021'de öykü kitabı *Başka Yasalar* yayımlandı. Alacaoğlu bugüne dek Michael Ende, E.T.A. Hoffmann, Gustav Meyrink, Stefan Zweig, Joseph Roth, Frank Schätzing, Andrzej Sapkowski, Bodo Kirchhoff, Sibylle Berg, Sebastian Fitzek ve Elfriede Jelinek gibi yazarlardan çeviriler yaptı.

Oyuncu Therese Giehse'ye ithafen

“Oyuncunun insana özgü bütün hatalarını bağışlarım,
İnsanın oyunculara özgü hiçbir hatasını bağışlamam.”

Goethe, *Wilhelm Meister*

Ön Oyun

1936

“Geçenlerde Batı Almanya’daki sanayi merkezlerinden birinde sekiz yüzden fazla işçi yargılanmış, hepsi ağır hapis cezaları almışlar, üstelik tek bir celsede.”

“Benim aldığım bilgiye göre yalnızca beş yüz işçiymiş; yüzden fazla işçi de hiç yargılanmamışlar bile, gizlice öldürülmüşler, düşünceleri yüzünden.”

“Maaşlar gerçekten bu kadar düşük mü?”

“Rezalet. Üstelik düşmeye de devam ediyor – fiyatlar yükselirken.”

“Opera binasına bu gece için yapılan dekorasyon 60.000 mark’a mal olmuş. Bir de en az 40.000 mark eden diğer masraflar var – balo için yapılan hazırlıklar yüzünden opera binasının beş gün kapalı kalmasının kamu gelirine verdiği zararı saymıyorum bile.”

“Küçük, tatlı bir doğum günü kutlaması.”

“Bu şamataya katılmak zorunda olmak midemi bulandırıyor.”

Yabancı genç diplomatların ikisi de yüzlerinde sevimli birer gülümsemeyle, üniforması gösterişli bir subayın önünde eğildi, subay monoklünün ardından onlara kuşkulu bir bakış attı.

“Bütün generaller burada.” Konuşmaya, ancak gösterişli üniformanın onları duyamayacağından emin olduktan sonra devam ettiler.

“Ama hepsi de barış konusunda çok ateşliler,” diye ekledi diğeri muzipçe.

“Daha ne kadar sürecek bu?” diye gülümseyerek sordu ilki, o sırada Japonya Büyükelçiliği’nden kısa boylu bir hanımefendiyi selamladı, kadın iriyarı bir deniz subayının kolunda küçük ve zarif adımlarla yürüyordu.

“Her şey hazırlıklı olmalıyız.”

Dışişleri Bakanlığı’ndan bir bey, genç elçilik ataşelerinin arasına katıldı, bunun üzerine ataşeler derhal salon dekorasyonunun görkemini ve güzelliğini övmeye geçtiler. “Evet, sayın başbakan bu tür şeyleri sever,” dedi Dışişleri Bakanlığı’ndan gelen bey hafif bir mahcubiyetle.

İki genç diplomat, neredeyse bir ağızdan, “Ama her şey çok şık,” diye tasdik ettiler.

“Şüphesiz,” dedi Wilhelm Caddesi’nden gelen bey, zoraki.

“Böyle görkemli bir etkinliği bugünlerde Berlin dışında hiçbir yerde göremezsiniz,” dedi iki yabancından biri. Dışişleri Bakanlığı’ndan gelen bey, bir saniyelik tereddüdün ardından kibarca gülümsemeye karar verdi. Bir sessizlik oldu. Üç bey de etrafına bakınıyor, neşeli gürültüyü dinliyordu. Sonunda iki gençten biri kısık sesle “Muazzam,” dedi – söylediğinde bu kez alay yoktu, etrafını çevreleyen büyük ihtişam onu gerçekten etkilemiş, handiyse korkutmuştu. Işığa ve güzel kokulara doymuş havadaki parıltı, gözünü alacak denli güçlüydü. Hareketli parıltıya derin bir hürmetle ama kuşkuyla bakıyordu. ‘Neredeyim ben?’ diye düşündü genç beyefendi –İskandinav ülkelerinin birinden geliyordu. ‘Bulduğum yer hiç şüphesiz fazlasıyla hoş ve müsrifçe donatılmış; ama biraz korkutucu da. Güzelce süslenip püslenmiş bu insanların neşesinde güven vermeyen bir taraf var. Kukla gibi hareket ediyorlar – tuhaf derecede titrekle ve sert hareketlerle. Gözlerinde bir şey pusuya yatmış,

gözlerinde aydınlık bir bakış yok, çok fazla korku, çok fazla gaddarlık var. Benim ülkemdeki insanlar başka türlü bakıyorlar – daha dostane, daha özgürce bakıyor ülkemdeki insanlar. Bizim orada, kuzeyde başka türlü gülünür. Buradaki kahkahaların alaycı ve çaresiz; küstah, kıskırtıcı ve umutsuz bir yanı var, ürkütücü derecede hüznü bir yanı. İç huzuru olan biri böyle gülmez. Dürüst, makul bir yaşam süren kadınlar ve erkekler böyle gülmez...’

Başbakanın kırk üçüncü doğum günü için düzenlenen büyük balo, opera binasının bütün mekânlarında kutlanıyordu. Geniş fuayelerde, koridorlarda ve salonlarda süslü püslü bir kalabalık hareket ediyordu. Korkuluklarına pahalı kumaşlar asılmış localarda şampanya patlatıyor; sandalyelerin kaldırıldığı parterde dans ediyorlardı. Boşaltılan sahnede yerini alan orkestra, en azından Richard Strauss’tan bir senfoni çalacak kadar kapsamlıydı. Oysa yalnızca, cüretkâr bir karmaşa içinde, askerî marşlar ve caz müziği çalıyor; gerçi caz müziği zenci ahlaksızlığı olarak görüldüğünden Reich’a uygun düşmüyordu fakat yüksek makam sahibi kendi doğum günü kutlamasında bundan mahrum kalmak istememişti.

Ülkede önemli sayılmak isteyen herkes oradaydı, kimse eksik değildi – boyun ağrıları ve yıpranmış sinirleri yüzünden gelemeyeceğini bildiren diktatörün kendisi ve davet edilmeyen, birkaç yontulmamış parti seçkini dışında. Buna karşın birçok imparatorluk ve kraliyet prensi, birçok prens yakını ve neredeyse bütün soylular oradaydı; silahlı kuvvetlerin bütün generalleri, bir sürü nüfuzlu banker ve ağır sanayici; diplomatik toplulukların çeşitli üyeleri – çoğu küçük ya da uzak ülkelerin temsilcisiydi–; birkaç bakan, birkaç ünlü oyuncu – doğum günü sahibinin tiyatroya olan içten düşkünlüğü biliniyordu – ve hatta çok dekoratif görünen, ayrıca diktatörle

bizzat arkadaş olmanın tadını çıkararak bir yazar da vardı. İki binden fazla davetiye gönderilmişti; bunların bin kadarı kutlamanın tadını ücretsiz çıkarma hakkı veren şeref kartlarıydı; geri kalan bin davetiyenin alıcıları ise giriş için 50 mark ödemek zorunda kalmıştı: Böylece yapılan korkunç masrafın bir kısmı geri gelmişti –kalanı da başbakanın yakın çevresinden olmayan, dolayısıyla yeni Alman toplumunun seçkin sınıfına kesinlikle dahil edilmeyen vergi mükelleflerinin sırtına yüklenmişti.

Ren bölgesinde silah üreten bir fabrikatörün heybetli eşi, Güney Amerikalı bir diplomatın karısına, “Ne enfes bir kutlama!” diye haykırdı. “Ah, o kadar eğleniyorum ki! Çok neşeliyim, keşke Almanya’da, her yerde, bütün insanlar neşeli olsa!” Almanca’yı çok iyi bilmeyen ve can sıkılan Güney Amerikalı diplomat karısı keyifsizce gülmüseddi.

Fabrikatörün neşeli eşi bu coşku eksikliğinden hayal kırıklığına uğrayıp biraz daha dolaşmaya karar verdi. Kibarca “Müsaadenizle tatlım!” deyip elbisesinin pırıl pırıl kuyruğunu topladı. “Köln’den eski bir dostuma selam vermem gerek – devlet tiyatrolarımızın müdürünün annesine. Biliyorsunuz, büyük Hendrik Höfgen’in annesi.”

Güney Amerikalı kadın soru sormak için o an ilk kez ağzını açtı: “Henrik Hopfgen kim?” Böylece fabrikatör eşinin hafif bir çılgılık atmasına yol açtı: “Nasıl olur? Bizim Höfgen’imizi tanımıyor musunuz? Höfgen, tatlım, Hopfgen değil! Ayrıca Hendrik, Henrik değil – bu küçük ‘d’ye çok önem verir kendisi!”

Bu arada, Führer’in arkadaşı olan yazarın kolunda vakarla salonu arşınlayan, seçkin yaşlı hanımefendinin yanına koşmuştu. “Sevgili Frau Bella! Görüşmeyeli ne çok oldu! Nasılsınız hayatım? Ara sıra Köln’ümüzü öz-lüyor musunuz? Ama burada muhteşem bir konumdasınız! Sevgili yavrum Fräulein Josy nasıl? Daha önemlisi:

O büyük oğlunuz Hendrik ne yapıyor! Tanrım, oğlunuz nasıl da yükseldi! Neredeyse bir bakan kadar önemli! Evet evet, sevgili Frau Bella, Köln'de hepimiz sizi ve muhteşem çocuklarınızı çok özleyyoruz!"

Aslında milyoner kadın, Frau Bella Höfgen henüz Köln'de yaşarken ve oğlu henüz önemli bir kariyer yapmamışken onunla hiç ilgilenmemişti. İki hanımefendinin tanışıklığı yalnızca üstünkörüydü; Frau Bella hiçbir zaman fabrikatörün villasına davet edilmemişti. Oysa şimdi neşeli ve coşkulu zengin kadın, oğlu başbakanın yakın çevresinde sayılan kadının elini bırakmak bilmiyordu.

Frau Bella alçakgönüllülükle gülümsedi. Kadın çok basit ama saygın bir koketlikten de ödün vermeden giyinmişti; siyah, dümdüz akan ipek robunun üzerinde beyaz bir orkide ışıldıyordu. Basitçe şekillendirilmiş kır saçları, epey genç kalmış, hassas bir titizlikle toparlanmış yüzüyle cezbedici bir tezat içindeydi. Muhteşem kolyesini, uzun küpelerini, Paris tuvaletini ve bütün ihtişamını Almanların hararetli savaş hazırlığına borçlu olan geveze hanımefendiye büyük, yeşil mavi gözlerinde mesafeli, düşünceli bir nezaketle bakıyordu.

"Şikâyet edemem, hepimiz hayli iyiyiz," dedi Frau Höfgen gururlu bir mütevazılıkla. "Josy, genç Kont Donnersberg'le nişanlandı. Hendrik ise kendisine biraz fazla yükleniyor, sürekli yapacak çok işi var."

"Tahmin edebiliyorum." Fabrikatör kadın saygıyla bakıyordu.

"Müsaadenizle sizi dostumuz Cäsar von Muck'la tanıştırayım," dedi Frau Bella.

Yazar, zengin kadının süslü eline doğru eğildi, kadın hemen gevezeliğe başladı. "Çok enteresan, gerçekten çok memnun oldum, sizi fotoğraflardan hemen tanıdım. *Tannenberg* dramınıza Köln'de hayran kalmıştım, çok iyi

bir temsildi, elbette şimdilerde Berlin’de alışkın olunan üstün performanslar eksikti fakat gerçekten dört dört-lüktü, şüphesiz takdire şayandı. Ve siz, sayın devlet müşaviri – bu arada harika bir seyahat yapmışsınız, bütün dünya seyahat kitabımızdan söz ediyor, bugünlerde ben de bir tane almak istiyorum.”

“Yabancı ülkelerde bir sürü güzellik, bir sürü çirkinlik gördüm,” dedi yazar basitçe. “Fakat yalnızca bir seyirci, seyahatin tadını çıkarmaya çalışan biri olarak değil, daha ziyade çevresine etki eden, insanları eğiten biri olarak gezdim. Orada yeni Almanya’mız için yeni dostlar kazanmayı başardığımı düşünüyorum.” Yazar, nüfuz eden ve ateşli berraklığı birçok kültür sanat sayfasında övülen çelik mavisi gözleriyle, Ren’li kadının devasa mücevherlerine değer biçti. İçinden, “Bir daha Köln’de bir konfereansım ya da bir galam olursa onun villasında kalabilirim,” diye geçirirken konuşmaya devam etti: “Dünyada Reich’ımızla ilgili o kadar çok yalan, art niyetli o kadar çok yanlış yorum dönüyor ki bizim dürüst aklımız için anlaşılır gibi değil.”

Yazarın yüzünün öyle bir biçimi vardı ki her muhabir onu ister istemez “tahtadan oyulmuş gibi” diye niteliyordu: kırışık bir alın, sarı kaşların altında çelik mavisi gözler ve hafif bir Saksonya şivesiyle konuşan büzülmüş bir ağız. Silah fabrikatörünün eşi dış görünüşünden de asil konuşma biçiminden de oldukça etkilenmişti. “Ah,” dedi yazara hayran hayran bakarak. “Köln’e gelirsiniz muhakkak bizi ziyaret edin!”

Devlet müşaviri, edebiyatçılar akademisinin başkanı ve her yerde gösterimi yapılan *Tannenberg* dramasının yazarı Cäsar von Muck, şövalyelere yakışır bir nezaketle eğildi: “Benim için gerçek bir zevk olacaktır, lütufkâr hanımefendi.”

Hatta bu sırada elini de kalbine koydu.

“Bu ülkede kirlı bir yalan hüküm sürüyor. Toplantı salonlarından, mikrofonlardan, gazete köşelerinden, beyazperdeden haykırıyor. Koca ağzını açıyor, boğazından irin ve veba kokusu geliyor: Bu koku birçok insanı ülkeden kaçırıyor, kalmak zorunda kalanlar içinse ülke bir hapishaneye dönüşüyor – leş gibi kokan bir zindana.”

Thomas Mann'ın oğlu Klaus Mann, *Mephisto*'yu İkinci Dünya Savaşı Almanya'sında, sürgünde yaşarken yazdı. Romanın başkışısı, Klaus'un kız kardeşi Erika'yla evlenen Gustaf Gründgens'in örtük bir karikatürü niteliğindeki Hendrik Höfgen'dir. Höfgen görünürde bir devrimcidir ama içten içe saplantılı bir güç ve şöhret arzusuyla yanıp tutuşan bir aktördür. *Faust*'taki Mephisto rolüyle elde ettiği parlak başarı ona Führer'in başbakanının desteğini kazandırır, bu sayede devlet tiyatrosunun başına atanır. Bir zamanlar inandığı değerlere ihanet ederek şeytanla bir anlaşma yapan Höfgen'in hayalleri nihayet gerçekleşirken ihanetinin ahlaki sonuçları onu rahatsız etmeye başlar.

İlk kez 1936'da Amsterdam'da yayımlanan ve günümüzde kült bir esere dönüşen *Mephisto*, direniş, kariyer ve sanatsal ahlak üzerine büyüleyici bir çöküş ve kötülük romanı.

“Giderek acımasızlaşan otoriter bir rejimin sadece yargıyı, çevreyi ve posta idaresini değil, tüm medyayı, tüm eğitim ve sanat kurumlarını ele geçirdiği bir Amerika hayal edin. Sonra da böyle bir atmosferde bir sanatçı olarak çalıştığınızı hayal edin. İşte [*Mephisto*] böyle bir dünyada geziniyor.”

Margaret Atwood

#almanedebiyatı #sanat #tiyatro #kariyer #yozlaşma #direniş

 can

canyayinlari.com | f | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-6312-0

9 789750 763120